

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 223

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 30 maart 2016

aan **ANNEMIE TURTELBOOM**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

Erfbelasting - Erfenissprong - Plaatsvervulling

Tijdens de vorige legislatuur stelde ik verschillende vragen over het principe van plaatsvervulling in de successierechten. In antwoord op een schriftelijke vraag (nr. 30 van 13 oktober 2009) stelde de toenmalig bevoegde minister het volgende: "Wanneer broer of zus vóóroverleden is, treden zijn/haar kinderen (neven en nichten) door een wettelijke fictie (plaatsvervulling) in zijn/haar plaats om de erfenis te ontvangen. Deze 'neven en nichten' zullen bij vóóroverlijden van hun vader en moeder dan ook het tarief 'tussen broers en zusters' genieten." Dit antwoord wekte heel wat vragen op, aangezien de federale overheidsdienst Financiën, waar toen nog de dienst van de successierechten was ondergebracht, de burgerrechtelijke regels van plaatsvervulling niet doortrok in de berekening van de successierechten, waardoor zij de kinderen die in de plaats traden van een vóóroverleden ouder die broer of zus is van de erflater, belastte aan het tarief 'tussen andere personen'.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 233 van 17 februari 2010 stelt de toenmalig bevoegde minister dat een wetswijziging nodig is om het principe van plaatsvervulling ook fiscaalrechtelijk toe te passen.

Tot op heden, ook nu de successierechten (thans erfbelasting) volledig Vlaamse bevoegdheid zijn geworden en worden bepaald door het decreet van 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit, wordt het principe van plaatsvervulling niet gehanteerd wanneer de erfbelasting voor neven en nichten wordt berekend.

Met de wet van 10 december 2012 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de onwaardigheid om te erven, de herroeping van giften, het verval van huwelijksvoordelen en de plaatsvervulling, werd de erfenis- of generatiesprong mogelijk. Dat betekent dat erfgenamen het geheel van de nalatenschap vrijwillig kunnen verwerpen, opdat hun kinderen bij plaatsvervulling zouden kunnen erven.

Wat betreft het belastingtarief vallen kinderen en kleinkinderen altijd in het tarief 'rechte lijn'. Met het decreet van 19 december 2014 tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 wordt een bepaling ingevoerd waardoor een verkrijging tussen een persoon en zijn stief- of zorgkinderen gelijk wordt gesteld met een verkrijging in rechte lijn. Stief- en zorgkleinkinderen daarentegen worden altijd belast aan het hoogste tarief wanneer zij erven van een stief- of zorggrootouder.

1. Geldt het principe van plaatsvervulling in geval van erfenissprong ook op fiscaalrechtelijk vlak? Indien ja, welke regelgeving ligt hieraan ten gronde?
2. Heeft de minister cijfers van het aantal stief- en zorgkinderen dat in 2015 erfde van een stief- of zorgouder? Hoeveel daarvan verwierpen de erfenis om een erfenissprong mogelijk te maken? Welke bedragen staan daar tegenover?
3. Heeft de minister cijfers van het aantal neven en nichten dat in 2015 door burgerrechtelijke plaatsvervulling erfde van een oom of tante? Welke bedragen staan daar tegenover?

BART TOMMELEIN

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

ANTWOORD

op vraag nr. 223 van 30 maart 2016

van **KATRIEN SCHRYVERS AAN ANNEMIE TURTELBOOM**

U vraagt specifiek naar de gevolgen van de zogenaamde erfenissprong op fiscaal vlak.

De vrijwillige erfenissprong, zoals ingevoerd door de Wet van 10 december 2012, houdt in dat voortaan niet alleen een vooroverlijden van de erfopvolger, maar ook een verwerping van de nalatenschap een plaatsvervulling tot gevolg kan hebben. Deze nieuwe aanleiding tot plaatsvervulling werd ingevoerd bij de vermelde wet, die de artikelen 739-744 van het Burgerlijk Wetboek (B.W.) heeft gewijzigd. Aan deze vorm van plaatsvervulling worden wel een aantal voorwaarden gekoppeld zoals bloedverwantschap en erfbekwaamheid.

U vermeldt ook de stief- en zorgkinderen. Hiervoor verwijs ik u naar artikel 741, tweede lid B.W. dat uitdrukkelijk de plaatsvervulling ten voordele van de afstammelingen van de echtgenoot of van de wettelijk samenwonende uitsluit. Dit was een duidelijke keuze van de federale wetgever. In de voorbereidende werken wordt gesteld dat indien overwogen zou worden aan stiefkinderen een wettelijk erfrecht toe te kennen, dit eerst in een ruimer kader, dat veel verder reikt dan het opzet van de voorliggende wetswijziging, zou moeten onderzocht worden. En dan zou dit erfrecht beslist een eigen erfrecht moeten zijn, en niet louter de overname van de erfrechtelijke aanspraken van de langstlevende echtgenoot of levensgenoot. De erfaanspraken van de stiefkinderen zouden dan immers ook in samenloop komen met deze van de eigen kinderen van de erflater, en zouden daarmee verenigbaar moeten zijn (amendement nr. 12, Belgische Senaat, Zitting 2011-2012, 9 mei 2012).

De hervorming van het erfrecht is een federale materie. Zoals ik in de Commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement op 23 februari jongstleden in antwoord op een vraag om uitleg heb toegelicht, heb ik er bij mijn federale collega, de Minister van Justitie, enige tijd geleden op aangedrongen om als Vlaamse Gewest betrokken te worden bij de hervorming van het erfrecht. Er is immers een belangrijke samenhang tussen de regionale en federale bevoegdheden.

Op fiscaal vlak dient rekening gehouden te worden met twee mechanismen wanneer een persoon bij wijze van plaatsvervulling tot de nalatenschap van een erflater komt.

Vooreerst wordt voor de bepaling van het toepasselijk tarief van de erfbelasting altijd de verwantschapsband tussen de erflater en de plaatsvervullende erfgenaam in aanmerking genomen, tenzij de kwalificatie als "partner", omschreven in art. 1.1.0.0.2, zesde lid, 4°, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF) kan toegepast worden. Bij verwerping door bijvoorbeeld een zus, kunnen diens kinderen in haar plaats treden. Aangezien deze kinderen ten opzichte van de overledene neven en nichten zijn dient het tarief "alle anderen" te worden toegepast, overeenkomstig tabel II van artikel 2.7.4.1.1 VCF.

Zoals reeds vermeld is plaatsvervulling niet mogelijk ten voordele van stief- of zorgkinderen in geval van verwerping door hun stief- of zorgouder. Indien zij toch zouden erven van de ouders van hun stief- of zorgouder (grootouders), zal het tarief "alle anderen" van toepassing zijn.

Een tweede fiscaal principe bij verwerping en plaatsvervulling is dat een verwerping van een nalatenschap het Vlaamse Gewest geen nadeel mag berokkenen. Dit principe wordt verwoord in artikel 2.7.7.0.3 van de VCF.

Om dit na te gaan, zullen er twee berekeningen gemaakt worden: een eerste berekening volgens de toestand op datum van overlijden en een tweede berekening volgens de toestand na de verwerpingen.

Voor het jaar 2015 bedroeg het aantal nalatenschappen waarin een of meerdere stiefkinderen erfden van hun stiefouder 290 en 47 voor wat betreft zorgkinderen. Het gaat hierbij in totaal om 637 stiefkinderen en 95 zorgkinderen.

Cijfers over het aantal verwerpingen door stief- of zorgouders en de bedragen die daar tegenover staan zijn niet beschikbaar. Zoals hoger vermeld zal er in dat geval trouwens geen plaatsvervulling mogelijk zijn.

Evenmin kunnen momenteel cijfers aangeleverd worden over het aantal neven en nichten dat in 2015 door plaatsvervulling erfde van een oom of tante en bijgevolg ook niet over de bedragen die daar tegenover staan. In de loop van de tweede helft van 2016 zullen deze cijfers wel beschikbaar zijn.